

HAG

Koffie Hag Maatschappij, Amsterdam

In de wandeling spreken we van HAG, maar de bedrijfsnaam is in werkelijkheid Koffie H.A.G. H.A.G. is de afkorting van "Handels Aktien Gesellschaft". Het bedrijf stamt dan ook uit Duitsland.

De Duitse koopman Ludwig Roselius uit Bremen kreeg in 1906 patent op een procedé om de cafeïne uit koffie te halen. In hetzelfde jaar richtte hij de "Kaffee Handels Aktien Gesellschaft" op, die de cafeïnevrije koffie op de markt bracht. Kaffee HAG vestigde zich in vele Europese landen waaronder Nederland in 1920 in de "Koffie HAG Maatschappij". Het bedrijf verwierf hier bekendheid met de reclaimslogan "Koffie HAG mag!".

De Koffie HAG Mij is een van de weinige van origine Duitse bedrijven die na de oorlog zijn blijven bestaan. Kaffee HAG is nog steeds gevestigd in Bremen, sinds 1982 als onderdeel van Kraft Foods.

Losbladige albums met wapenzegels

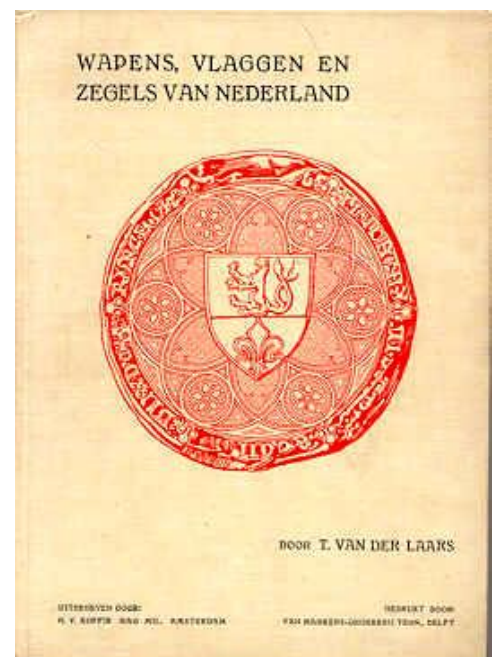
HAG is bij verzamelaars over de hele wereld bekend geworden door de uitgifte van wapenzegels. Direct aan het begin van de eerste hausse van reclamesluitzegels in 1912 brengt HAG in Zwitserland en in 1913 in Duitsland grote series plakzegels van "Ortswappen" uit, met verzamelbladen en banden. In 1920 vestigt het bedrijf zich ook in Nederland, en van 1925 tot 1935 worden hier 6 grote series uitgebracht van in het totaal 1868 wapenzegels met vollinnen banden, eerst getiteld *Nederlandsche Gemeentewapens*, en later nieuwe banden met de titel *Nederlandsche Heraldiek Album I en II*, aangevuld met wapens van heerlijkheden en waterschappen en van adellijke families.

Dergelijke uitgaven zijn verschenen van 14 Europese landen inclusief Danzig dat toen een vrijstaat was. Dit zijn reeksen dunne, gekartonnerde boekjes, alleen in Nederland en Duitsland zijn er aansluitend bij de albumtraditie aldaar ook dikke linnen banden bij uitgegeven.

Voor de Nederlandse uitgave zijn de wapens verzameld en de inleiding geschreven door T. van der Laars, die in 1913 een standaardwerk over "Wapens, vlaggen en zegels van Nederland" had gepubliceerd. De wapenzegels zijn getekend in het "heraldisch atelier" van zijn zoon S.G. van der Laars.

HAG gaf het boek van Van der Laars in 1930 opnieuw uit voor haar verzamelaars met de firma-imprint op de omslag, voor de "reclameprijs" van f 2,50 franco.

De Nederlandse verzamelaar Ralf Hartemink heeft geïllustreerde overzichten van alle uitgaven gemaakt op één CD-ROM per land. Zie www.ngw.nl.

HAGK01

Nederlandsche Gemeentewapens

Album voor Koffie-HAG-zegels, uitgegeven door Koffie HAG Maatschappij, Amsterdam, (1925).

Losbladige uitgave met in het totaal 131 bladen met 1.000 plakzegels. Toegevoegd 5 bladen aanvullingen met 27 zegels en 4 bladen alfabetisch register.

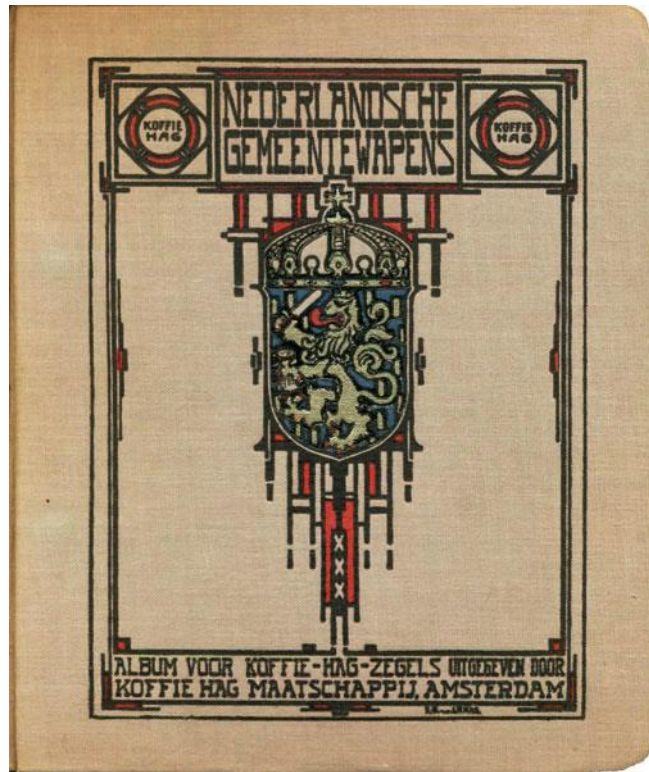
Er zijn 2 banden nodig om alle bladen in onder te kunnen brengen. Prijs per linnen band f 1,10. Prijs per blad 2 cent.

In plaats van de banden kon ook voor f 0,20 een kartonnen cassette verkregen worden, waarin alle 140 bladen bewaard konden worden.

Kenmerken

Fraaie vollinnen band met opdruk van 20 x 23,5 cm en circa 40 mm dik. Op de rug staat de titel "Nederlandsche Gemeentewapens" op Duitse wijze van beneden naar boven. Op de hele achterkant is de reclame gedrukt die is afgebeeld in de linkermarge op de pagina hiervoor.

De bladen worden in de band bevestigd met twee cilinderschroeven, een systeem dat ook gebruikt wordt voor postzegelalbums. De bladen zijn zo dik en stijf dat ze niet omgeslagen kunnen worden.

De in heldere kleuren gedrukte gegomde zegels zijn groter dan gebruikelijk voor reclamezegels, namelijk circa 40 x 56 mm met enige variatie. De firmanaam is slechts klein linksonder gedrukt. De zegels zijn rechtsonder gesigneerd S.G. v.d. Laars. De kleuren zilver en goud zijn niet gebruikt; zilver is gewoon open gelaten, dus een witgelaten onderdeel kan zowel wit als zilver voorstellen, en voor goud is oranjegeel gebruikt.

Voor een beknopte beschrijving van de inhoud zie HAGK02.

De bladen en zegels "Nederlandse Gemeentewapens" zijn uitgegeven in 4 series:

Serie I – 1925:	5 bladen inleiding over heraldiek
	16 bladen zegels Noord-Holland, genummerd 0 – 129
	21 bladen zegels Zuid-Holland, genummerd 0 – 174
Serie II – 1926:	8 bladen zegels Utrecht, genummerd 0 – 62
	13 bladen zegels Gelderland, genummerd 0 – 103
	8 bladen zegels Overijssel, genummerd 0 – 58
Serie III – 1927:	3 bladen zegels Drente, genummerd 0 – 11
	6 bladen zegels Groningen, genummerd 0 – 44
	6 bladen zegels Friesland, genummerd 0 – 43
	13 bladen zegels Zeeland, genummerd 0 – 108
Serie IV – 1928:	20 bladen zegels Noord-Brabant, genummerd 0 – 163
	12 bladen zegels Limburg, genummerd 0 – 94

Totaal precies 1.000 zegels: 989 gemeentewapens en 11 provinciewapens (nummer 0 bij elke provincie).

Aanvulling:	3 bladen zegels Ned. Oost en West-Indië, genummerd 1 – 17
	2 bladen "Errata en aanvullingen", zegels genummerd I – X
	4 bladen alfabetisch register

N.B. Aanvankelijk was alleen het eerste blad Errata en aanvullingen gevuld. Op het tweede blad is later zegel X Ossendrecht toegevoegd met plakstrook met de bijbehorende tekst.

In een brief van juli 1928, waarin de uitgifte van de laatste serie gemeentewapens wordt bekendgemaakt, staan overzichten met diverse telfouten die in een volgende brief van oktober 1930 ten dele worden gecorrigeerd. Hierboven zijn de juiste aantallen aangegeven.

De eerste zegel, het provinciewapen van Noord-Holland, op ware grootte.

PROVINCIE NOORD-HOLLAND.

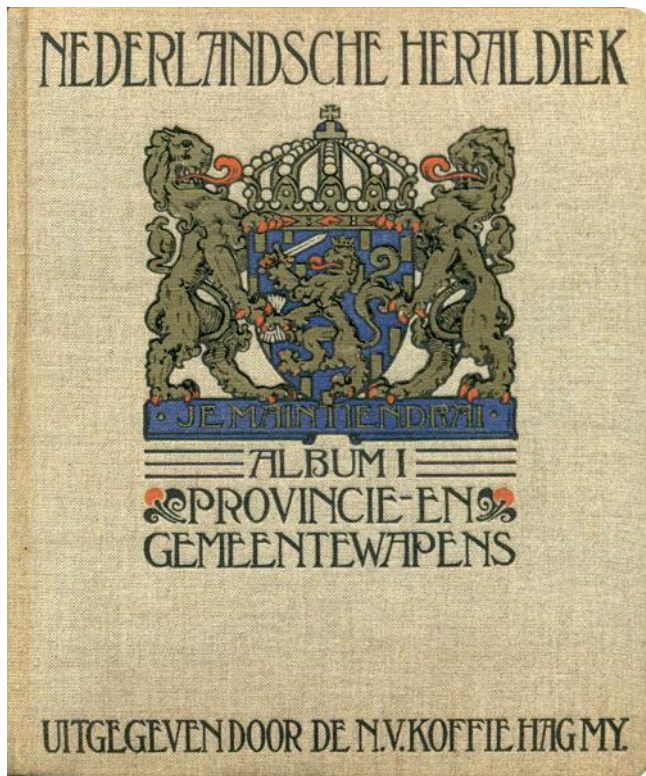

Je l'ai goûté, je le trouve excellent malgré sa décaféination; son arôme n'est pas altéré. Nos malades vont être heureux de trouver dans le HAG un café non toxique pour leurs coeur et artères, et qui leur permettra de ne rien changer à leurs habitudes. Docteur Piquet (Saint-Cloud).

Een heel blad op ware grootte.

HAGK02

Nederlandsche Heraldiek.**Album I Provincie- en Gemeentewapens**

Nederlandsche Heraldiek. Album I Provincie- en Gemeentewapens. Uitgegeven door de N.V. Koffie HAG Mij., (october 1930).

Schroefband om 137 bladen met 1.010 plakzegels in onder te brengen.

Prijs: f 1,40.

Kenmerken

Vollinnen band van 20 x 23,5 cm met opdruk en circa 50 mm dik. De rug is fraai gedecoreerd en heeft onderaan het albumnummer I. De achterkant is blanco. Deze band is bedoeld om de complete verzameling provincie- en gemeentewapens die twee van de voorgaande dunne banden besloeg in onder te kunnen brengen, zonder de 3 toegevoegde bladen met Indische wapens.

Inhoud

Het pakket bladen begint met 5 bladen met een inleiding over de heraldiek (wapenkunde). Verder begint elke

provincie met een gedecoreerd blad met een grote kop met de provincienaam en in het midden de ongenummerde zegel met het provinciewapen. Daaronder en op de hele volgende pagina volgt een uitvoerige inleiding over de vorm en de geschiedenis van het wapen.

Daarna volgen een aantal bladen met de zegels van de gemeenten met op de achterkant, of op niet volle bladen onder de zegels, beschrijvende informatie bij elke gemeente met in de kop het aantal inwoners en de oppervlakte. Vaak wordt daarna volstaan met de korte beschrijving van het wapen. Bij een aantal plaatsen wordt ook uitvoeriger informatie gegeven over de afkomst van het wapen.

Het boek eindigt met 5 bladen met het alfabetisch register van alle gemeenten.

HAGK03

Nederlandsche Heraldiek.**Album II Voormalige Gemeenten, Heerlijkheden Waterschappen en Historische Geslachten**

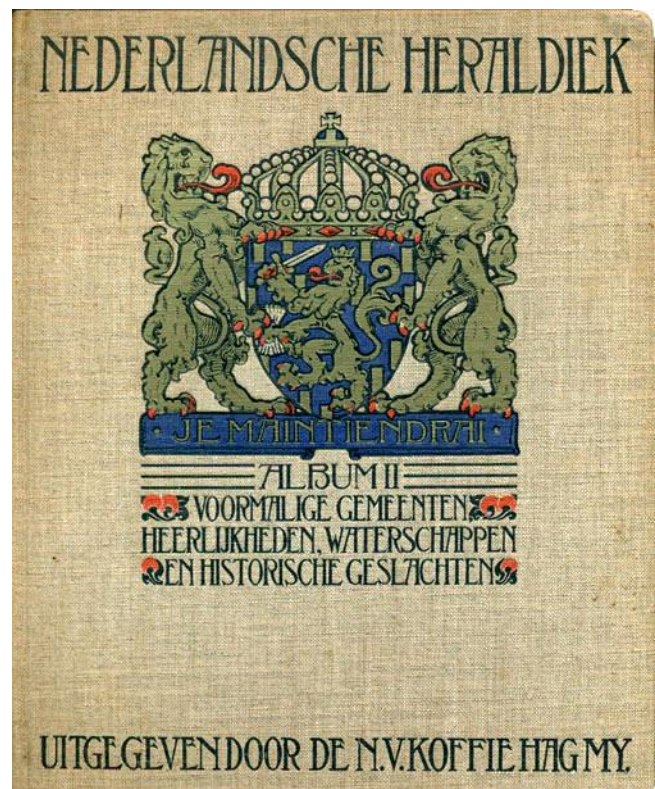
Nederlandsche Heraldiek. Album II Voormalige Gemeenten, Heerlijkheden, Waterschappen en Historische Geslachten. Uitgegeven door de N.V. Koffie HAG Mij., (october 1930).

Schroefband om 108 nieuwe bladen met 841 nieuwe zegels plus 3 oude van Indië met 17 zegels in onder te brengen.

Prijs: f 1,40.

Kenmerken

Fraaie vollinnen band van 20 x 23,5 cm met opdruk en circa 46 mm dik. De rug is fraai gedecoreerd en heeft onderaan het albumnummer II. De achterkant is blanco. Deze band is bestemd voor de nieuwe series bladen en zegels die van eind 1930 tot en met 1935 zijn uitgegeven.

Serie V – 1931 (uitgifte begonnen in 1930): Voormalige gemeenten, Heerlijkheden, Waterschappen, 1+36 bladen, bestaande uit:

- 1 los informatieblad “Wat weet U van koffie?”
- 10 bladen Voormalige Gemeenten: titelblad met opgedrukt wapen van Kralingen en 9 bladen zegels genummerd 1 – 75
- 17 bladen Heerlijkheden Enz.: titelblad met opgedrukt wapen van huis „Te Baak” en 16 bladen zegels genummerd 1 – 139
- 9 bladen Waterschappen Enz.: titelblad met wapen van het Dijkcollege van de Zwijndrechtsche Waard en 8 bladen met zegels genummerd 1-72

Serie VI – 1932: Gewijzigde gemeentewapens, Indische wapens, Historische geslachten, 39 bladen bestaande uit:

- 6 bladen Nieuwe en gewijzigde gemeentewapens: titelblad met opgedrukt wapen van Neelde en 5 bladen zegels genummerd 1 – 44
- 7 bladen Indische wapens: titelblad met wapen van Jan Pietsz. Coen stichter van Batavia en 3 bladen met de 17 zegels van de eerste uitgave, vervolgd met 3 nieuwe bladen met 6 zegels, totaal 35 zegels genummerd 1 – 34, zie noot
- 26 bladen Historische geslachten, eerste reeks: titelblad met opgedrukt wapen van Willem I Prins van Oranje en 25 bladen zegels 1 – 225, uitgifte begonnen in november 1933.

N.B. De eerste serie Indische wapens, bestaande uit 16 zegels van Oost-Indië plus Suriname, is op 3 bladen zonder titelblad al uitgegeven bij de uitgifte Nederlandsche Gemeentewapens 1925-1928. Daarbij had de laatste zegel, van West Indië – Suriname, geen nummer, maar in de beschrijvingen had die wel het nummer 17 gekregen. Bij het vervolg met 18 nieuwe zegels van Oost-Indië zijn de zegels verder genummerd beginnend met 17. In de beschrijvingen op de eerste twee toegevoegde bladen is echter verder gegaan met nummer 18, zodat de nummers op de bladen 1 hoger zijn dan op de zegels. Op het laatste blad is de nummering echter gelijk getrokken met de zegels, zodat bij de beschrijvingen nummer 29 twee maal voor komt.

Aanvulling begonnen in 1935, 31 + 4 bladen:

- 31 bladen Historische geslachten, tweede reeks: titelblad met ingedrukt wapen van Maurits Prins van Oranje en 30 bladen zegels 226 – 493
- 4 bladen alfabetische registers.

De tweede band bevatte uiteindelijk dus 26 bladen minder dan de eerste, en dat is goed te zien aan de dikte.

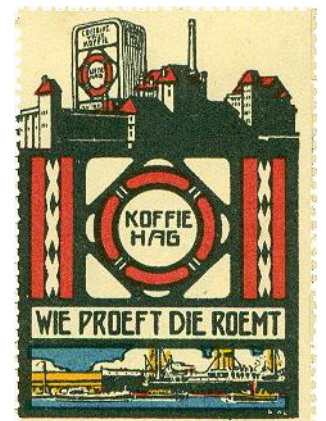
In februari 1936 meldt HAG in tijdschriftenadvertenties:

“Het unieke verzamelwerk Nederlandsche Heraldiek is thans zoover gevorderd, dat 2 complete albums bestaan, met niet minder dan 1129 wapens van Ned. gemeenten, 739 wapens van Indië, Heerlijkheden, Waterschappen en Historische Geslachten.”

Hier zijn bij “gemeentewapens” ook de errata (10), de voormalige gemeenten (75), de nieuwe en gewijzigde gemeentewapens (44) en de 11 provinciewapens meegeteld, totaal 1.129 zegels.

Het totale aantal van 1868 Nederlandse wapenzegels wordt alleen overtroffen door de tweede Duitse uitgave (1927-1938) met 2.811 zegels.

Midden op het laatste blad van de provincies Utrecht en Groningen en het tweede blad van Drente is een plaats over, waar een reclamezegel in zwart-wit is ingedrukt. Deze ongenummerde reclamezegels werden ook werkelijk verstrekt en konden hier dus ingeplakt worden. Ze bestaan zowel in zwart-wit als in kleur.

Begeleidende boeken uitgegeven door HAG

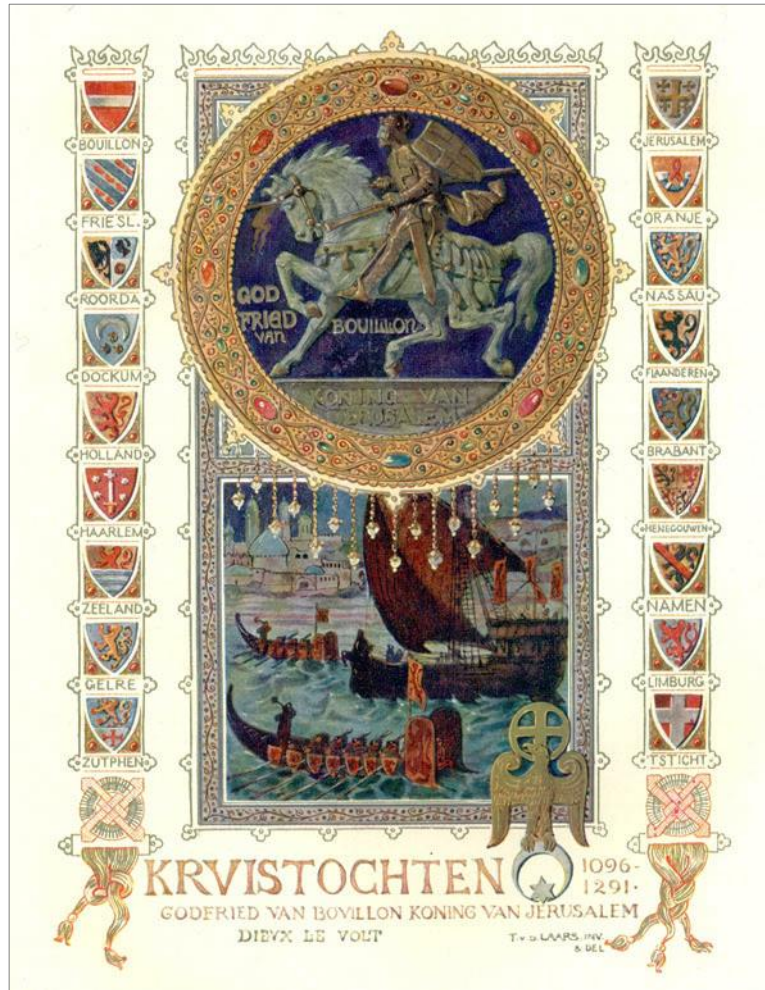
“Wapens, Vlaggen en Zegels van Nederland”, door T. van der Laars. Ingebonden, 20,4 x 27,2 cm, 179 + 15 p.

Aan dit gedegen werk met vele zwart-wit illustraties zijn 15 ongenummerde bladen met paginagrote kleurenillustraties.

Oorspronkelijke uitgave 1913, door HAG heruitgegeven in 1930 met firmaopdruk. Op pagina 176-178 is de brief aan de verzamelaars van oktober 1930 toegevoegd.

“Een en ander over wapenkunde of heraldiek”, door Ch. Kiès, generaal-majoor K.N.I.L. buiten dienst. Uitgegeven in opdracht van de N.V. Koffie HAG Mij. Amsterdam. Juli 1935. Gekartonneerd, 15,5 x 24,5 cm, 28 p. + 4 p. figuren. “In den boekhandel verschenen”, prijs 25 ct.

In advertenties begin 1936 biedt HAG dit boekje en enige wapenzegels aan als: “Gratis premie voor den liefhebber”.

Buitenlandse albums

De buitenlandse albums komen sporadisch ook in Nederland voor. In 1936 bood HAG de mogelijkheid de mogelijk aan de Nederlandse klanten om in Nederland de buitenlandse albums te kopen. De zegels daarvoor konden verkregen worden tegen inruilen van Nederlandse zegels en bonnen. Het totale aanbod omvatte:

België en Luxemburg 3 albums in het Vlaams of in het Frans (1931, 749 zegels), Danzig 1 album (Duitstalig, 1930, 125 zegels), Denemarken 1 album (1933, 86 zegels), Duitsland 10 albums (de tweede uitgave van 1927-1938 met 2.811 zegels) en een universele linnen band waarvan er 4 nodig zijn + een compleet register, “de Britse eilanden” 1 album (1933, 236 zegels), Frankrijk 4 albums (876 zegels), Joego-Slavië 1 album (1930, 256 zegels), Noorwegen 1 album (1933, 81 zegels), Oostenrijk 1 album (1933, 450 zegels), Polen 1 album (1932, 284 zegels), Tsjecho-Slowakije 1 album (1933, 180 zegels), Zweden 1 album (1932, 138 zegels), Zwitserland 15 albums (1912, 1.257 zegels), totaal inclusief de 1868 zegels van Nederland 9.477 zegels.

N.B.

Aan een serie Duitsland was al in 1913 begonnen maar werd na 6 albums en 703 zegels gestaakt vanwege de Eerste Wereldoorlog.

De Belgische albums zijn later aangevuld tot 780.

Frankrijk is in 1937 aangevuld tot 5 albums met in het totaal 1363 zegels.